

**VESNA ALIVOJVODIĆ
FILIP KOKALJ**

**UPRAVLJANJE OTPADOM
I CIRKULARNA EKONOMIJA**

BEOGRADSKA POLITEHNIKA
Visoka škola strukovnih studija

Vesna Alivojvodić

Filip Kokalj

UPRAVLJANJE OTPADOM I CIRKULARNA EKONOMIJA

WAMP
561821-EPP-1-2015
EPPKA2-CBHE-JP

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Beograd, 2018.

Odlukom Nastavnog veća Visoke škole strukovnih studija - Beogradska politehnika, SK-0207 br. 32/15 od 07.02.2018, ovaj rukopis je odobren za štampu.

UPRAVLJANJE OTPADOM I CIRKULARNA EKONOMIJA

Izdavač

VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA – BEOGRADSKA POLITEHNIKA

Za izdavača

Prof. dr Marina Stamenović, dipl.inž.teh.

Autori

Mr Vesna Alivojvodić, dipl.inž.maš.

Doc.dr Filip Kokalj, dipl.inž, Mašinski fakultet, Univerzitet u Mariboru, Slovenija

Recenzent

Prof. dr Aleksandar Jovović, dipl.inž, Mašinski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Urednik

Prof. dr Zorica Baroš, dipl. fiz.

Tehnička priprema

Mr Vesna Alivojvodić, dipl.inž.maš, Doc. dr Filip Kokalj, dipl.inž.maš.

Dizajn korica

Dr Predrag Maksić, dipl. arh.

Štampa:

Beogradska politehnika, Beograd, Brankova 17

SADRŽAJ

1	UMESTO UVODA.....	0
2	KRAJ LINEARNOG MODELA RASTA	2
3	OTPAD – SIROVINA NA POGREŠNOM MESTU	6
3.1	Cirkularna ekonomija	8
3.1.1	Razvoj koncepta.....	10
3.1.2	Industrijska ekologija.....	13
3.2	Usklađivanje linearnog i cirkularnog modela	16
3.3	Principi cirkularne ekonomije.....	18
3.3.1	Indikatori cirkularne ekonomije	22
3.4	Pozicija otpada u cirkularnoj ekonomiji	25
3.4.1	Uloga politike.....	27
3.4.2	Regulatorni okvir upravljanja otpadom.....	29
3.4.3	Cirkularni okvir za upravljanje otpadom	31
3.4.4	Urbano rudarstvo	37
3.4.5	Električni i elektronski otpad.....	40
3.4.6	Građevinski otpad	43
3.4.7	Plastični otpad	45
3.4.8	Otpad od hrane i pripreme hrane	47
4	MODELI POSLOVANJA U CIRKULARNIM OKVIRIMA	49
4.1	Cirkularno snabdevanje	50
4.2	Poslovni model: Obnavljanje resursa i reciklaža	51
4.3	Proizvodi koji traju.....	55
4.3.1	Poslovni model: Produženje života proizvoda.....	56
4.3.2	Dizajniranje proizvoda za bolje iskorišćenje materijala.....	57
4.4	Ekonomija deljenja i cirkularna ekonomija	60
4.4.1	Poslovni model: Platforme za deljenje	61
4.4.2	Ključni izazovi.....	63
4.5	Poslovni model: Proizvod kao usluga	64
4.5.1	Ključni izazovi.....	67
5	TEHNOLOŠKI NAPREDAK U FUNKCIJI CIRKULARNE EKONOMIJE.....	68
5.1	Tehnologija i održivost.....	68
5.2	Digitalne tehnologije	70
5.3	Inženjerske tehnologije	71
5.4	Hibridne tehnologije.....	71

6	KAKO ISKORISTITI PREDNOST	73
6.1	Procena ekonomske šanse	74
6.2	Pozicioniranje	76
6.2.1	Rizik i prilika	77
6.2.2	Inženjering vrednosti	78
6.2.3	Digitalne i ostale tehnologije	79
6.2.4	Veštine	80
6.2.5	Pravovremeno delovanje	81
7	LITERATURA	82
8	KORIŠĆENE SKRAĆENICE	84